

UVOD

U savremenoj domaćoj i stranoj literaturi u upotrebi se nalaze brojni termini i izrazi kojima se nastoji da iskaže i označi ono što obuhvata finansijske aktivnosti države koje imaju za cilj prikupljanje i trošenje novčanih sredstava.

U domicilnoj literaturi u upotrebi su bili različiti termini: finansijska teorija i politika, institucije javnih finansija, državne finansije, društvene finansije, samoupravne finansije, javne finansije, finansijski sistem i slično.

Kao naučna disciplina, **javne finansije izučavaju finansijsku delatnost države i drugih javnopravnih tela i organa kojima su na osnovu ustava, zakona i drugih propisa poverene određene funkcije prikupljanja i trošenja materijalnih sredstava radi ostvarivanja opštekorisnih ciljeva.** Javne finansije su najuže povezane sa postojanjem države i posebno sa postojanjem novca. „Bez novca nema, prema tome, ni finansija“.¹

Brojne su i veoma razuđene delatnosti i funkcije koje su na osnovu ustava, zakona i drugih propisa stavljene u zadatak državi i njenim organima i koje ona mora da realizuje da bi se ostvarili takozvani „opštekorisni ciljevi“. Posebno su obimne delatnosti savremene, tržišno orijentisane države. Zapravo, radi se o čitavom nizu funkcija i zadataka javnog karaktera koji postoje na nivou savremene države, nezavisno od toga kako je ona društveno-politički organizovana (kao unitarna ili federativna državna zajednica sa većim ili manjim stepenom političke decentralizacije).

Delatnosti i funkcije države i njenih organa uobičajeno nazivamo javnim potrebama. Naime, pojedinac može sopstvenim snagama pribaviti sebi hranu, obezbediti stanovanje, obuču i odeću, održavanje lične higijene i zadovoljiti još jedan uži krug ličnih (privatnih) potreba. Ali, unutrašnja i međunarodna bezbednost, zdravstvena zaštita, obrazovanje, kultura, socijalna sigurnost i čitav niz drugih potreba sa aspekta društveno-ekonomskog razvoja zavise od postojanja i organizovanog delovanja upravo za to predviđenih državnih organa i institucija. Te i takve potrebe, za čiju je realizaciju potrebno postojanje države sa svim njenim organima i institucijama, nazivamo, kako je već rečeno, javnim potrebama.

Grosso modo – sve javne potrebe, odnosno funkcije i delatnosti države možemo svrstati u nekoliko ključnih grupa. Prvu grupu čine klasične funkcije države vezane za funkcionisanje političkog i ekonomskog sistema (državna administracija na svim nivoima državne organizovanosti). U drugoj grupi se radi o potrebama međunarodne bezbednosti zemlje, što podrazumeva postojanje oružane (vojne) sile. Treću grupu formiraju potrebe unutrašnje bezbednosti u pogledu zaštite slobode i prava građana, njihove imovine, kao i zaštite postojećeg političkog, pravnog i ekonomskog sistema i poretka. U pitanju su funkcije organa unutrašnjih poslova, ali i pravosudnih organa i organa tužilaštva i pravobranilaštva. U četvrtoj grupi se nalaze funkcije u domenu socijalne sigurnosti građana. U pitanju su, u savremenom smislu reči, dve podgrupe funkcija. Najpre, reč je o funkcijama obaveznog socijalnog osiguranja (penzijsko-invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti). Pored toga, ova funkcija podrazumeva i delatnost države i njenih organa u sferi socijalnog zbrinjavanja i zaštite svih građana koji su iz bilo kojih razloga ostali bez (dovoljne) ekonomske snage da u datim uslovima mogu da žive i egzistiraju. Petu grupu

¹ A. Perić: „Finansijska teorija i politika“, Savremena administracija, Beograd, 1976. godine, str. 11.

formiraju funkcije u takozvanim društvenim delatnostima koje su veoma brojne, a obuhvataju obrazovanje, nauku, kulturu, fizičku kulturu i slično. Šestu grupu čine funkcije u domenu ekonomske politike i privrednog razvoja. U sedmoj se nalaze vanredne funkcije države i njenih organa i institucija uslovljene nepredvidljivim događajima većih ili manjih razmera kako u zemlji, tako i u svetskom okruženju. U pitanju su nesporne funkcije države u slučajevima elementarnih nepogoda, poremećaja spoljopolitičkih uslova (rat), unutrašnjih političkih i socijalnih poremećaja itd.

Pored javnih funkcija (rashoda), u domenu interesovanja javnih finansija posebno mesto takođe zauzimaju i proučavanja javnih prihoda.

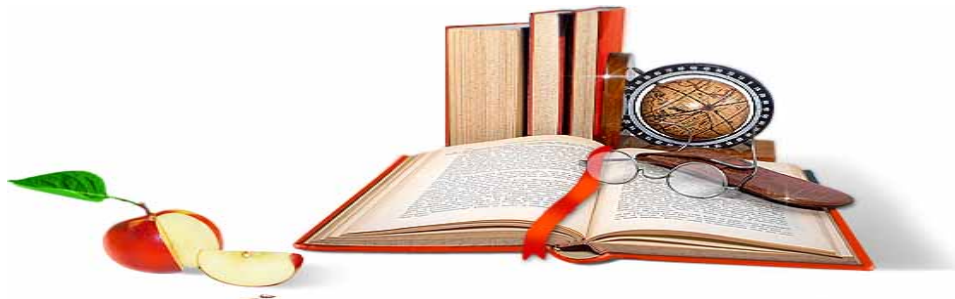
Navedena podela javnih potreba (funkcija) ima kako teorijski, tako i praktični smisao. Za podmirivanje gore navedenih javnih potreba (funkcija) potrebno je, osim postojanja odgovarajućih državnih organa i institucija, postojanje odgovarajućih materijalnih sredstava kojima će se finansirati rad navedenih organa i institucija. Za zadovoljenje javnih potreba državni organi i institucije raspoložu prihodima, javnim prihodima, koji u većini slučajeva imaju prinudni karakter (porezi, na primer). Manji deo prihoda država i njeni organi ostvaruju neprinudnim putem (prihodi od aktivnosti državnih preduzeća, prihodi od državnog vlasništva, dobrovoljni državni prihodi i slično).

Osim proučavanja javnih potreba (javni rashodi) i obezbeđivanja sredstava za njihovo finansiranje (javni prihodi), javne finansije kao predmet proučavanja imaju još dve velike skupine problema.

Prvo, javne finansije se bave proučavanjem budžeta i drugih institucija za finansiranje javnih rashoda. Posebna pažnja se posvećuje načinima donošenja, izvršenja i kontrole budžeta, ciljevima koji se žele postići i učincima koje budžet proizvodi.

Drugo, specifičan predmet proučavanja javnih finansija pojavljuje se u federativno uređenim državama i, u nešto manjoj meri, u zemljama koje su unitarno uređene, ali sa prisutnim elementima decentralizacije i regionalizma. Radi se o takozvanom fenomenu fiskalnog federalizma koji se ogleda u specifičnim finansijskim odnosima između raznih nivoa vlasti u pogledu raspodele kako funkcija (rashoda) tako i prihoda.

GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I
DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET
WWW.MATURSKI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI, DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA **MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM**